

OIKEUSJÄRJESTYS

Tehtävä 2: Oikeusvaltio

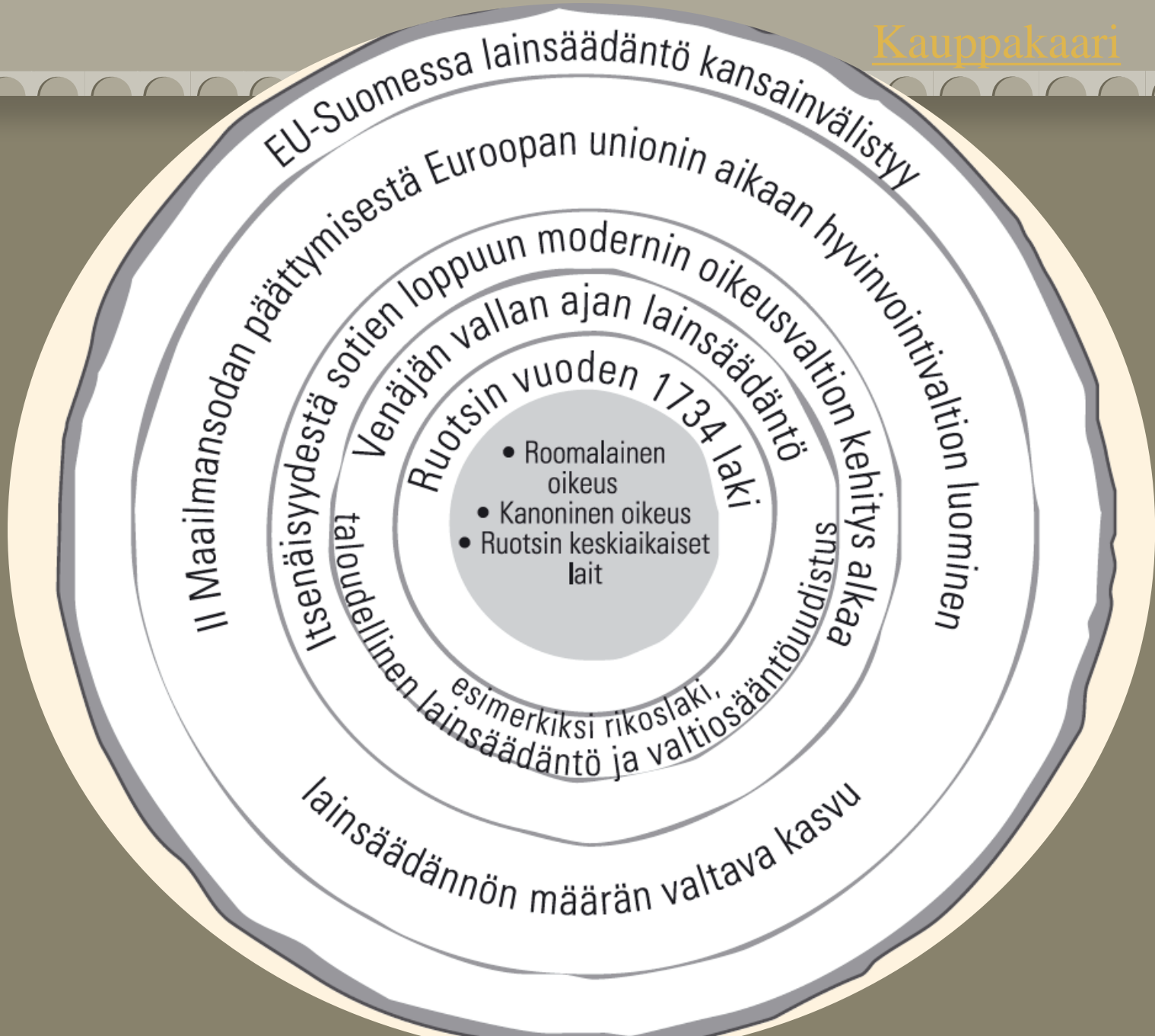
Se tarkoittaa valtiota, jossa:

- **julkisen vallan käyttäminen perustuu lakiin**
- **viranomaiset eivät tee mielivaltaisia päätöksiä**
- **kansalaiset voivat luottaa, että kaikkia kohdellaan yhdenvertaisesti**
- **viranomaisten päätökset ovat julkisia ja niistä voi valittaa.**

Tehtävä 2: Oikeusvaltio

Suomen oikeusjärjestyksen perustana on ajatus, että Suomi on oikeusvaltio.

- Tämä mainitaan heti perustuslain 2. pykälässä.
- Kansalaisten perusoikeudet on kirjattu perustuslakiin (myös YK ja EU).
- Suomessa ihmisellä on muutoksenhakuoikeus.

Tehtävät 1. ja 4. Suomen valtiosisäinen oikeusnormisto

Kuvaile Suomen valtiosisäisen oikeusnormiston hierarkia.

Normihierakialla tarkoitetaan sitä, että osa säädöksistä on alisteisia toisille säädöksille.

1. Ylimmällä tasolla Suomessa on perustuslaki, jonka kanssa muut säädökset eivät saa olla ristiriidassa. Mikäli näin olisi, tulisi noudattaa perustuslain määräyksiä.

– Perustuslain säätää eduskunta.

2. Perustuslain alla ovat tavalliset lait.

– Nekin ovat eduskunnan säätämiä.

3. Perustuslain alla ovat asetukset.

– Niitä voivat antaa valtioneuvosto, presidentti tai ministeriöt. Ne täsmentävät lakien määräyksiä.

Tehtävät 1. ja 4. Suomen valtiosisäinen oikeusnormisto

Kuvaile Suomen valtiosisäisen oikeusnormiston hierarkia

- Perustuslaissa säädetään mm. kansalaisten perusoikeuksista ja valtiosäännöstä. Se määrittelee esim., miten valtioelimet toimivat ja miten lait säädetään.
- Perustuslain säätäminen edellyttää suurempaa yksimielisyyttä kuin tavallisen lainsäätäminen (2/3).
- Tavallinen laki voidaan hyväksyä enemmistöllä, kun perustuslain säätämiseen tarvitaan määräenemmistö.
- Esimerkkejä eri normeista, vaikkapa:
 1. Koulutuksen osalta perustuslaki määrittelee oikeuden maksuttomaan perusopetukseen (*+ 2. aste 2021 alkaen.*)
 2. Lukiolaki määrittelee miten, opetus tulee järjestää ja oppivelvollisuudesta säädetään erikseen lailla.
 3. Asetuksella taas on säädetty lukion tuntijaosta.

Tehtävä 3. LAIN JA PERUSTUSLAIN SÄÄTÄMINEN

EU

Hallituksen
esitys

Kansanedustajan
aloite

Eduskunta
-lähetekeskustelu

v. 2011 lähtien 50 000
äänioikeutettua

Valiokunnan mietintö (15 KPL)

I käsittely
- lain sisältö

Suuri valiokunta
- muutokset

laki

II käsittely
- hyväksytään/hylätään
- yksinkertainen enemmistö

**Perus-
tusslaki**

1. Lepäämään

Uudet eduskuntavaalit

Lain hyväksyminen, **2/3**

2. Kiireelliseksi julistaminen

5/6 enemmistö

Lain hyväksyminen, **2/3**

Oikeusjärjestys

18) Oikeusjärjestykseen kuuluvat kaikki oikeussäännöt, kuten

- ◆ **Kansainväliset sopimukset**
- ◆ **Euroopan unionin oikeus**
- ◆ **Lait ja asetukset**

Euroopan unionin oikeus

Euroopan unionin oikeusjärjestelmä

1 Ensisijainen oikeus

Keskeisintä sisältöä ovat perussopimukset. Niistä viimeisin on 1.12.2009 voimaan tullut Lissabonin sopimus.

2 Johdannaisoikeus

Unionin toimielinten antamat säädökset eli asetukset, päätökset ja direktiivit.

3 Muut sovellettavat oikeuslähteet

- Euroopan unionin tuomioistuimen (aikaisemmin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen) päätökset ja ennakkoratkaisut
- tapaoikeus, eli vakiintumisen kautta juurtuneet käytänteet, esimerkiksi kauppatavat
- unionia velvoittavat kansainväliset sopimukset.

Tehtävä 3: Oikeussuhteet

a) Mitkä viisi oikeudellista suhdetta löydät esimerkistä?

- A on myynyt kiinteistön B:lle**
- B hakee rakennuslupaa kunnalta**
- B haastaa A:n oikeuteen**
- kunta nostaa kiinteistövero**
- kunta tekee ostotarjouksen kiinteistöistä**

Tehtävä 3: Oikeussuhteet

a) Mitkä viisi oikeudellista suhdetta löydät esimerkiksi?

- A on myynyt kiinteistön B:lle
- B hakee rakennuslupaa kunnalta
- B haastaa A:n oikeuteen
- kunta nostaa kiinteistövero
- kunta tekee ostotarjouksen kiinteistöistä

Tehtävä 3: Oikeussuhteet

b) Pohdi, kuuluvatko esimerkit yksityis- vai julkisoikeuden piiriin.

Yksityisoikeuden asioita:

- kahden yksityishenkilön välinen kauppa
- Kyseessä on kauppaoikeuteen liittyvä riitatapaus, jossa molemmat ovat yksityishenkilöitä.
- Kunta on tässä tapauksessa normaali ostaja, jota koskevat samat säännöt kuin tavallista kansalaista.

Julkisoikeuden asioita:

- Rakennuslupa haetaan kunnalta.
- Kunnalla on oikeus päättää omista veroistaan (verotusoikeus).

Oikeusjärjestys

Oikeusjärjestyksen säädökset jaetaan yksityisoikeuteen ja julkisoikeuteen

- yksityisoikeus käsittelee yksityisten henkilöiden välisiä oikeussuhteita
- julkisoikeus käsittelee julkista valtaa ja hallintoa

Oikeusjärjestys

- Julkisen vallan määräysvalta erottaa **julkisoikeudellisen** oikeussuhteen **yksityisoikeudellisesta** oikeussuhteesta, jossa osapuolet ovat tasavertaisia.
 - **Perheoikeuden ja kauppaoikeuden oikeussäännökset ovat esimerkkejä yksityisoikeudellisesta oikeussuhteesta.**
 - **Vero-oikeuden säännökset puolestaan ovat esimerkkejä julkisoikeudellisesta oikeussuhteesta.**

MÄÄRITELMIÄ

1. Oikeus

2. Sädös

3. Säännös

4. Oikeusnormi

5. Sanktio

1. Oikeus

◆ Oikeusjärjestys tai sen osa

◆ Se mikä henkilölle kuuluu oikeusjärjestyksen mukaan

◆ Tuomioistuin

2. Kokonainen laki tai asetus

3. Lain tietty kohta

4. Laissa oleva käsky tai kielto

5. Seuraamus oikeusnormin rikkomisesta

SÄÄDÖS

```
graph TD; S[SÄÄDÖS] --> L[LAKI]; S --> A[ASETUS]; L --> P[PYKÄLÄ]; A --> P; P --> M[MOMENTTI]
```

LAKI

ASETUS

PYKÄLÄ

MOMENTTI

Tehtävä 6 a): Muutoksen haku

Hakija tai hänen huoltajansa voi pyytää tarkistamaan opiskelijavalintapäätöksen, jos yhteishaussa on hakijan mukaan tapahtunut virhe.

Virheen oikaisemiseksi hakijan tai hänen huoltajansa:

1. Yhteys kyseiseen lukioon. Muutoksenhakukelpoista päätöstä tulee pyytää 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija on saanut kirjeitse lähetettävän päätöksen opiskelijaksi ottamisesta. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
2. Hakijalla ja huoltajalla on oikeus vaatia oikaisua opiskelijavalintapäätöksestä oman alueen aluehallintoviranomaiselta (AVI) 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.
3. Se henkilö, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen, voi hakea muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen valittamalla hallintotuomioistuimeen.

Tehtävä 6 b): Muutoksen haku

1. Jos epäilee, että arvostelussa on tapahtunut virhe, voi vaatia ylioppilastutkintolautakunnalta oikaisuvaatimusta. Vaatimus on jätettävä 14 päivän kuluessa siitä, kun kokelaalla on ollut mahdollisuus saada arvostelun tulos tietoonsa ja nähdä koesuorituksensa.
2. Oikaisuvaatimus tehdään ensisijaisesti lautakunnan verkkopalvelussa. Vaatimuksen voi lähettää myös kirjattuna kirjeenä, salatulla sähköpostilla tai vastaavalla turvallisella tavalla.

TUNTI- ja KOTITEHTÄVÄ

A. Tee Finlex-harjoitus

- pedanet

B. 2. Lakitiedon peruskäsitteitä s. 12-14 ja tee oppikirjan tehtävät 1 ja 2.